

per llança (seria, doncs, un poetastre de ben escassos recursos el nostre savi artífex), però *AlcM* ja ho veu millor.

Avui general en tot el domini lingüístic: a Sant Pol, entre altres utilitzacions, *lénse* «tros de cordill amb un ham, que deixen arrossegar darrere la barca per pescar verats» (1931); «i jo que he agafat cinc anfosos amb vuit *lénse*s...», pescador de l'illa de Cabrera (1969); «pescador de *llensa*» distingeixen d'altres a Manacor (*BDLC* XIII, 20); «Mongó per la Llorença?» No m'agarraràs, patró, ni en una *llensa*» (Llopis Bertomeu, *Calpe*, p. 185), dita proverbial al·lusiva a les senyes dels mariners: i, encara que parlant d'un patró que erra el rumb, juga amb els mots de la pesca, usant una frase ben paralela a la d'Ausiàs Marc; *lénse* «cordel, sedal» a L'Alguer (Kuen, *AORBB* VII, 46); «cordellina ab un ham per pescar», i en val. «llinyola per midar», Moll (*AORBB* III, 10); i en el valencià és també «veta per a fer ballar la trompa» segons E. Valor (c. 1950), pron. *lénse* J. G. M. (c. 1955), sentit amb el qual l'ua sovint *Canyis* (cf. *reballar*, *trompa*, *Canyissaes*, 21, 130).

Altrament no és sols en català on ha pres aquest significat: murc. *liensa* 'fil' (GaSoriano), cubà *lienza para pescar* «instrumento para medir longitudes» i també «cordel para pescar» (Fdo. Ortiz, *Catauro*, p. 103), it. merid. *lénse* «der allgemeine Ausdruck für 'Angelschnur'» (a les illes Lípari, *VKR* III, 355), a Iesi *lenza* «colletto»; en el S. xv, en el Nord, *lenza*, *lenzetta*, «striscia di velluto, fettuccia che, nell'accosciatura femminile, cingeva il capo, passando sulla fronte» (a Lombardia i a Ferrara; *AORBB* IV, 224).

Llençol, de LINTEOLUM, diminutiu de LINTEUM, que ja significà 'llençol' en llatí clàssic, i que el substituí en el vulgar (a la manera de *malleolum*, *aviola*, *auricula*, *lineola* etc.): it. *linzuolo*, oc. *lensol*, *linsol* id., fr. *linceul* 'sudari'; [1179] «lectum cum plumaza et flazata et lençols et vanua et feltre de Yspania, et unum mortarium» (MiretS, *El més antic text lit. cat.*, 21); i ja es pot donar com a 1.^a doc. catalana, en un doc. de Bna., de 1089, on una dona legà a la seva filla «lenciolos 4 de lino» (Balari, *Origenes*, p. 599).

Llançol, amb *a*, avui està pertot en els parlars de fonètica occid., és variant molt antiga, i deguda a la influència de llana: perquè van sota les flassades de llana, com es veu ja per «meum lectum --- duo coczre et tria copertoria et duo lanzols», Vilafranca, 1198 (MiretS, *TemplH*, 22°); no sé si idèntic a: «duo lanzols et I cabzal et cuxins» (del mateix any, en aquell treball de MiretS, 23, si bé sembla donar-li una altra localització); «no vesti<s>sen li, ni jaguesen en *lançols*», Llull (*Blanq.*, *NCL* I, 91.28; *ibid.*, *lençols*, I, 217.5); «donar lo llit ab los *lançols*», «dormir sobre terra e sens *lançols*», StVicentF (*Quar.*, 44.121; *Serm.* I, 201.14, de nou I, 137.25); «de sarments lit, / e d'agnus-cast, / fornix ton trast; / e d'un cantal / te fes capçal; / *lançols* d'ortigues / ab què t'abrigues, / muller de neu: / com Francesc féu / ---», JRoig (*Spill.* 10097, també 15787); «DE LA CAMBRA: lo llit --- la màrfa --- lo matalaf --- coxinet de galta --- *lançols*:

plaga, sindon; cuberta del llit ---», OPou (*TbPu.*, 235); i vegeu més testimonis antics de *la-* en *AlcM*.

Avui encara general en tot el domini: des dels Pirineus centrals fins a Eiv. (PzCabr.), P. Val. etc.; en aquest, pron. *lansól* (J. G. M., 1935); *llansól*, en efecte, veiem escrit per MGadea (*T. del Xè II*, 86; III, 20) i Guinot (*Escenes Castellon.*, 13); a les Borges Blanques (Arqués, *BDLC* VI, 37), en el Priorat (*La Roca del lansól* és més blanca que les altres en aquell vessant, Ulldemolins, 1936); i en general a tot l'alt Pallars (Tavascan, Ferrera, *lensóls* Areu, 1933-4). I aqueixa *a* no es detura a la carena pirinenca: a la Vall d'Aran vaig recollir *linsó* a vuit pobles de dalt a baix de la vall, però en els dos més alts de les muntanyes del Centre i del NO. deien *lansó*; i el collectiu *lansulada* s'estenia fins a Bossost (*VocAra.*, 75); per a l'extensió moderna d'oc. *lançou*, veg. Ronjat (*GrIstProvMod.* I, 317).

DERIV.: *Llençola* (*lansóla* 'xavegó per dur palla') a l'alt Pall. (Estaon, Areu), aran. *linsóla* «manta para llevar grano» (l. c.). *Llençolada*, com en aranès. *Llençolet*. *Enllençolar*.

¹ Cito el context de la inscripció romana de Nemi (Latium), de data no ben precisada si bé ha de ser d'edat pagana (cf. *fanis*), i alhora important per a la qüestió de i/e: «Res traditae fanis utrisque --- vestem liniam, tunicam I, pallium I, vestem altera lintea pura, tunicam, pallium, stola, zona --- hydria Hypsiana et lentea purpurea cum clavis aureis et zona aurea --- vestem altera alba, tunica, stola ---», *CIL* XIV, n.º 2215. En la definició que el *DAC-Esp.* dona a *len*, la part «cuyas hebras están blandas por poco torcidas» és suspecta aqueixa «blandura», d'intenció etimològica (*len* < *LENIS*). — ² En el *Presoner del Caucas* de Tolstoi, la noia tàrtara Dina, enamorada de l'heroi, porta una *lén*ta, amb monedes entreteixides, subjectant-li les trenes (*Kavkazskii Plènnik*, cap. 2, p. 14). No és manlleu romànic ni llatí indirecte, però no il·lumina gaire el problema romànic i/è, car és derivat eslau del nom indoeuropeu del lli, en la seva forma eslava: rus *lèn*. Però és evolució semàntica veïna de la del nostre *llença* i del mossàr. *llenç*.

LLENCA, 'tros llarg i estret de terra, de paper, de drap', mot peculiar del català, d'origen incert; és possible que resulti d'un encreuament dels sinònims o quasi-sinònims *llengua* i *penca*, probablement ajudant-hi *llesca* (i potser àdhuc *llença*); però tenint en compte que és tan antic i general en tot el territori, de cap manera no es pot descartar que sigui un mot pre-romà independent d'aquests, com podrien suggerir-ho alguns pocs parònims de llengües veïnes. □ 1.ª doc.: 1279.

«Valen aquestes coses que éls demanen, de les caxes de les monedes e de les altres coses d'aquesta *lenca*: xxx mille ccc lxx mor[abetins]», declaració posada a la fi d'una llista de la Seua d'Urgell, de 1279, escrita en una llarga tira de paper gruixut, en cinc trossos cossits uns a continuació dels altres, i d'una mida de